

ĐỀ THI CHÍNH THỨC VÀO 10
MÔN: NGỮ VĂN – PHÚ YÊN NĂM 2025

BIÊN SOẠN: BAN CHUYÊN MÔN LOIGIAIHAY.COM

I. ĐỌC HIỂU (4.0 điểm)

Đọc bài thơ:

NHỚ MẸ VÀ LÀNG QUAN HỌ

(Trương Nam Hương)

(1) Nghe quan họ đêm rằm anh bật khóc
lời chênh vênh uốn lượn mái chùa
vịn câu hát anh lần về cội gốc
chợt thấy mình có lỗi với làng xưa

(2) Bao mưa nắng đời anh chưa hiểu hết
giờ xót xa thương mẹ nhớ làng
mẹ cho của hồi môn là câu hát
để em rời quê kiểng có hành trang

(3) Mẹ thường bảo làng ta giàu cổ tích
có bà tiên ông bụt giúp người
nhưng mẹ vẫn một đời áo rách
có giữ lành câu quan họ thôi!

(4) Người để lại chiếc khăn hoa lý
em nhớ cho đời mẹ xưa nghèo
vẫn thơm thảo mùi hương quả thị
với câu thẻ Quán Dốc trắng treo

(5) Giờ biết lấy có gì anh dối mẹ
quan họ quên ... rơi dọc thàng ngày
sợi tóc rụng như lá vườn lặng lẽ
mẹ không còn và mắt anh cay!

(6) Cứ ẩn hiện dáng đời trong câu hát
lòng mẹ ta nhân hậu vô vàn
vẻ thanh thoát nét hào hoa của trúc
cũng nói lên cốt cách của làng

(7) Đêm nay ngồi nghe em thay mẹ hát
trăng tròn người thẹn nón đầu che?
chờ em hát đến “người ơi người ở ... ”
hấn lòng anh tựa rễ giống cây đề.

(Dẫn theo *Tuyển tập Thơ Việt Nam 1975 – 2000*,
Tập II NXB Hội Nhà văn, Hà Nội, 2001, tr.264-
265)

Câu 1. Người trực tiếp bộc lộ cảm xúc trong bài thơ trên là ai?

- A. Mẹ   B. Anh   C. Em   D. Ta

Câu 2. Sự việc khơi nguồn cảm hứng cho bài thơ là gì?

- A. Nghe em hát quan họ trong đêm rằm.
B. Nghe mẹ hát quan họ trong đêm rằm.
C. Khóc vì nghe hát quan họ trong đêm rằm.
D. Khóc vì xót xa thương mẹ nhớ làng.

Câu 3. Nội dung nào sau đây **không** đúng với đặc điểm thể thơ của bài thơ trên?

- A. Số tiếng trong các câu thơ không bằng nhau.

B. Số tiếng trong các câu thơ bằng nhau.

C. Cách gieo vần của bài thơ chủ yếu là vần chân.

D. Cách gieo vần của bài thơ chủ yếu là vần cách.

Câu 4. Xét về cấu tạo, từ nào của bài thơ trong số các từ sau đây không cùng nhóm với các từ còn lại?

A. Chênh vênh

B. Xót xa

C. Lặng lẽ

D. Cốt cách

Câu 5. Biện pháp tu từ được sử dụng trong hai dòng thơ cuối khổ 5 của bài thơ là

A. nói quá

B. đảo ngữ

C. chơi chữ

D. so sánh

Câu 6. Hình ảnh nào hiện về thường trực trong nỗi nhớ của anh?

A. Mẹ, em

B. Mẹ, làng quan họ

C. Em, làng quan họ

D. Em, ta

Câu 7. Phương án nào sau đây diễn đạt không đúng về ý nghĩa của câu thơ “Mẹ cho của hồi môn là câu hát”?

A. Mẹ để lại cho con một “tài sản tinh thần” chứa đựng cả một miền văn hóa, kí ức và tình cảm.

B. Mẹ yêu thương con, muốn chuẩn bị hành trang tinh thần cho con trên hành trình trưởng thành của con.

C. Mẹ nghèo “vẫn một đời áo rách” nên chỉ có câu hát là tài sản mà mẹ có thể để lại cho con.

D. Mẹ trao truyền câu hát, gửi gắm vào đó tình yêu, lòng tự hào về văn hóa, cội nguồn dân tộc.

Câu 8. Từ “roi” trong câu thơ “Quan họ quên ... roi dọc tháng ngày” được hiểu như thế nào?

A. Di chuyển xuống mặt đất khi không còn có gì giữ lại ở vị trí trên cao.

B. Lâm vào hoàn cảnh, tình trạng không hay một cách đột ngột.

C. Bị mất dần theo thời gian, không còn giữ được nguyên vẹn.

D. Còn sót lại của một cái gì đã qua đi, đã không còn nữa.

Thực hiện yêu cầu:

Câu 9. Nhận xét ngắn gọn về hình ảnh người mẹ trong bài thơ.

Câu 10. Em có ý kiến như thế nào nếu có người cho rằng “bài thơ bộc lộ nỗi niềm cảm xúc của đứa con xa xứ đối với mẹ và quê hương” trong khi người khác lại khẳng định rằng “bài thơ chỉ mượn chuyện nhớ mẹ và làng quan họ để nhấn nhủ với mọi người phải biết trân trọng những nét đẹp văn hóa truyền thống của dân tộc”?

II. VIẾT (6,00 điểm)

Câu 1 (2,00 điểm)

Viết đoạn văn (khoảng 200 chữ) ghi lại cảm nghĩ của em về tâm trạng anh trong khổ thơ 1, 2.

Câu 2 (4,00 điểm)

Những giá trị di sản văn hoá truyền thống của dân tộc là mạch nguồn nuôi dưỡng tâm hồn và bản sắc cho mỗi người dân Việt Nam. Tuy nhiên, trong bối cảnh hội nhập và phát triển hiện nay, không ít bạn trẻ thờ ơ và dần lãng quên những giá trị đẹp đẽ ấy.

Từ nội dung được gọi ra ở phần Đọc hiểu và những trải nghiệm cá nhân của một học sinh, em hãy viết bài văn nghị luận đề xuất những giải pháp phù hợp để gìn giữ các giá trị văn hóa truyền thống tốt đẹp của dân tộc.

HƯỚNG DẪN GIẢI CHI TIẾT
THỰC HIỆN BỞI BAN CHUYÊN MÔN LOIGIAIHAY.COM

I. TRẮC NGHIỆM

1.B	2.C	3.B	4.D	5.D	6.B	7.C	8.C

Phần	Câu	Hướng dẫn giải
I. ĐỌC HIỂU (4,0 điểm)	Câu 9. (0,5 điểm)	Người mẹ trong bài thơ hiện lên là người giàu tình yêu thương, tần tảo, hy sinh cả đời vì con, luôn gìn giữ và truyền lại những giá trị văn hóa truyền thống quê hương. Dù cuộc đời nghèo khó “một đời áo rách”, mẹ vẫn trân quý từng câu hát quan họ như một báu vật để trao cho con.
	Câu 10. (0,5 điểm)	HS đưa ra quan điểm cá nhân và có lí giải phù hợp. Gợi ý: Em cho rằng cả hai ý kiến đều đúng và bổ sung cho nhau, bởi: - Bài thơ trước hết là tiếng lòng đầy xúc động của người con xa quê khi nhớ về người mẹ và quê hương làng quan họ. Nỗi nhớ ấy gắn với những kỷ niệm ấu thơ, với lời ru, câu hát quan họ mẹ để lại. - Đồng thời, bài thơ cũng gửi gắm thông điệp sâu sắc: hãy trân trọng, giữ gìn và phát huy những giá trị văn hóa truyền thống quê hương. Bởi câu hát mẹ trao chính là “của hồi môn”, là di sản tinh thần quý giá cho con trên đường đời. → Vì thế, bài thơ không chỉ là chuyện riêng của một người mà còn là lời nhắn nhủ chung với mọi thế hệ. => Hai ý kiến đều hợp lý, nhìn ở hai khía cạnh khác nhau nhưng đều làm nổi bật giá trị nội dung bài thơ.
PHẦN II. VIẾT (6,0 điểm)	Câu 1. (2,0 điểm)	1. Mở đoạn: – Khổ thơ 1, 2 mở đầu bài thơ bằng hình ảnh “anh” bật khóc khi nghe quan họ đêm rằm. – Từ đó, gợi mở nỗi niềm xúc động sâu xa về mẹ và quê hương.

	2. Thân đoạn: – Tâm trạng “anh” chất chứa cảm giác xúc động nghẹn ngào: tiếng hát quan họ trở thành sợi dây vô hình kéo anh trở về với cội nguồn, gợi nhớ đến những gì thân thương nhất. – Anh cảm thấy có lỗi với làng xưa – nơi chôn nhau cắt rốn, nơi từng nuôi dưỡng tình cảm và ký ức tuổi thơ. – Tiếng hát gợi niềm thương mẹ sâu sắc: mẹ đã từng trao truyền quan họ như một “của hồi môn” – món quà văn hóa và tình yêu mà anh mang theo cả cuộc đời. – Tâm trạng anh là sự hối hận, tiếc nuối và trân trọng quá khứ, đồng thời thể hiện tấm lòng biết ơn với mẹ và làng quê. - Nghệ thuật: + Ngôn ngữ giản dị, mộc mạc nhưng giàu cảm xúc + Giọng điệu: Trầm lắng, suy tư, có chút day dứt như dòng tâm sự thốn thớt + Kết hợp hài hòa giữa hình ảnh gợi tả không gian với dòng cảm xúc nội tâm, tạo chiều sâu lắng đọng. 3. Kết đoạn: – Qua tâm trạng của anh, em cảm nhận được vẻ đẹp thiêng liêng của tình mẫu tử và giá trị bền vững của văn hóa quê hương. – Tiếng quan họ không chỉ là âm nhạc – mà là tiếng gọi của cội nguồn.
Câu 2. (4,0 điểm)	1. Mở bài - Giới thiệu vấn đề: Di sản văn hóa truyền thống là tài sản tinh thần vô giá, là bản sắc của dân tộc Việt Nam. Trong thời đại hội nhập và phát triển, một bộ phận giới trẻ thờ ơ, lãng quên những giá trị văn hóa truyền thống. - Xác định vấn đề cần bàn luận: <i>đề xuất những giải pháp phù hợp để gìn giữ các giá trị văn hóa truyền thống tốt đẹp của dân tộc</i> 2. Thân bài a. Giải thích - Di sản văn hóa truyền thống gồm: phong tục, tập quán, ngôn ngữ, lễ hội, nghệ thuật, ẩm thực, đạo lý sống... - Đây là kết tinh tinh thần, trí tuệ và bản sắc dân tộc được truyền lại qua nhiều thế hệ. => Là nền tảng nuôi dưỡng tâm hồn, giáo dục đạo đức, củng cố lòng yêu nước, tạo nên bản sắc riêng của dân tộc Việt Nam.

	b. Thực trạng - Nhiều bạn trẻ yêu thích và tự hào về văn hóa dân tộc. - Tuy nhiên, không ít người thờ ơ, quay lưng với truyền thống, sính ngoại, xem thường văn hóa dân tộc (không biết hát dân ca, không hiểu ý nghĩa Tết Nguyên đán, ít quan tâm đến trang phục, phong tục truyền thống...). - Dẫn chứng: HS lấy dẫn chứng phù hợp với 2 thực trạng trên c. Nguyên nhân - Tác động mạnh mẽ của văn hóa ngoại lai, mạng xã hội. - Chưa có môi trường hấp dẫn để tiếp cận văn hóa truyền thống. - Một số người trẻ thiếu kiến thức, thiếu tự hào về lịch sử - văn hóa dân tộc. d. Đề xuất giải pháp - Gia đình: Dạy con em giữ gìn phong tục, truyền thống qua việc tham gia lễ Tết, kể chuyện lịch sử, trò chơi dân gian... - Nhà trường: Tổ chức các hoạt động ngoại khóa, lồng ghép nội dung văn hóa vào môn học; tổ chức ngày hội văn hóa, thi tìm hiểu di sản... - Đối với cá nhân: + Chủ động tìm hiểu, yêu thích và lan tỏa văn hóa dân tộc qua các kênh truyền thông hiện đại. + Giữ gìn tiếng Việt, mặc trang phục truyền thống trong dịp đặc biệt, tham gia lễ hội, tìm hiểu nghệ thuật văn hoá dân gian. - Nhà nước và xã hội: Tôn vinh nghệ nhân dân gian, bảo tồn di tích, hỗ trợ quảng bá di sản văn hóa ra thế giới. 3. Kết bài - Khẳng định lại: Giữ gìn văn hóa truyền thống không chỉ là trách nhiệm mà còn là niềm tự hào của mỗi người dân Việt Nam. - Liên hệ: Mỗi bạn trẻ hãy tự ý thức gìn giữ và phát huy những giá trị văn hóa tốt đẹp của dân tộc như một cách thể hiện bản lĩnh và lòng yêu nước trong thời đại hội nhập.